

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า
ฉบับวันพุธที่ 3 มกราคม พ.ศ.2561

คอลัมน์กวนน้ำให้ใส : ข้าว ยาง ปาล์ม ปิ๊จจอ ปี่หมาเศรร้า หรือปี่หมาอี่ยม?

ราคาสินค้าเกษตรหลัก ๆ เป็นปัจจัยสำคัญว่าเศรษฐกิจปี 2561 พุ่งทะยาน หรือหัวทิ่มบ่อ?

เนื่องจากรายได้ของเกษตรกรหลายสิบล้านคน ผูกอยู่กับเรื่องนี้ วันนี้ ลองส่องดูการคาดการณ์ของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เมื่อเดือนธันวาคมที่ผ่านมา ได้วิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มปี 2561 ทั้งด้านการผลิต การตลาด การส่งออก การนำเข้าและราคาสินค้าเกษตรที่สำคัญ **ย้ำ...เป็นการคาดการณ์ซึ่งมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้ไม่น้อย (เหมือนพยากรณ์อากาศยุคใหม่)** เราเลือกมาเฉพาะพืชเศรษฐกิจหรือพืชการเมือง ที่มีปัญหาอยู่เดิม ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สรูปความ ได้ดังต่อไปนี้

1.สถานการณ์ข้าวโลก ปี'61

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา คาดว่า ปี 2560/61 มีผลผลิตทั่วโลก 483.80 ล้านตันข้าวสาร (721.80 ล้านตันข้าวเปลือก) และผลผลิตต่อไร่ 714 กิโลกรัม (เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว ผลผลิตทั่วโลกลดลงร้อยละ 0.68 และผลผลิตต่อไร่ลดลงร้อยละ 1.24 ขณะที่การบริโภคข้าวโลก ปี 2560/61 คาดว่าจะมีปริมาณ 480.48 ล้านตันข้าวสาร (ลดลงจากในปีที่แล้วร้อยละ 0.10)

การค้าข้าวโลก ปี 2560/61 คาดว่าจะมีปริมาณ 44.42 ล้านตันข้าวสาร (ลดลงจาก 44.56 ล้านตันข้าวสารในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 0.31)

ประเทศที่คาดว่าจะส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น ออสเตรเลีย จีน กายอานา อินเดีย ปากีสถาน และปารากวัย ส่วนประเทศที่คาดว่าจะส่งออกลดลง เช่น อาร์เจนตินา เมียนมา กัมพูชา สหภาพยุโรป อูรุกวัย สหรัฐอเมริกา และไทย

ประเทศที่คาดว่าจะนำเข้าเพิ่มขึ้น เช่น แองโกลา บังกลาเทศ แคนเมอรูน ไอเวอรีโคสต์ คิวบา สหภาพยุโรป กานา เฮติ อิรัก โมซัมบิก ฟิลิปปินส์ ซาอุดีอาระเบีย เซเนกัล และสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรสต์ ส่วนประเทศที่คาดว่าจะนำเข้าลดลง เช่น บราซิล อิหร่าน เคนยา เม็กซิโก ไนจีเรีย และแอฟริกาใต้

2. สถานการณ์ข้าวไทย ปี'61

ข้าวนาปี ปี 2560/61 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก 58.96 ล้านไร่ (เพิ่มขึ้นจากในปี 2559/60 ร้อยละ 0.54 เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนมากกว่าปีที่ผ่านมา เกษตรกรจึงปลูกข้าวเพิ่มขึ้นจากพื้นที่นาที่เคยปล่อยว่างจากที่ประสบภัยแล้ง และในบางพื้นที่สามารถปลูกข้าวได้สองรอบตามปกติ) ผลผลิตลดลงจากปีที่แล้ว เหลือผลผลิต 24.07 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 408 กิโลกรัม

ข้าวนาปรัง ปี 2561 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก 11.92 ล้านไร่ ผลผลิต 7.98 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 669 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ปี 2561 คาดว่าจะมีความต้องการใช้ข้าวในประเทศ 16.990 ล้านตันข้าวเปลือก

การส่งออก ปี 2561 คาดว่าไทยจะส่งออกได้ประมาณ 9.50 - 10.00 ล้านตันข้าวสาร (ใกล้เคียงกับปี 2560) เนื่องจากประเทศคู่ค้ายังคงมีความต้องการข้าวคุณภาพดีจากไทยต่อเนื่อง ประกอบกับแนวโน้มราคาส่งออกข้าวไทยเมื่อปีที่ผ่านมาปรับลดลง ทำให้ราคาแตกต่างจากประเทศคู่แข่งไม่มากนัก ดังนั้น ด้วยคุณภาพข้าวไทย และราคาส่งออก จึงอาจจะไม่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถทางการแข่งขันในตลาดโลก

อย่างไรก็ตาม ถ้าประเทศคู่แข่งต้องการขายข้าวในปริมาณที่มาก และลดราคาข้าวจากระดับราคาเดิมลง อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวของไทยได้ ราคาข้าวในปี 2561 คาดว่า ราคาจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยเรื่องข้าวที่ต้องจับตามองในต่างประเทศ

คู่แข่งสำคัญ คือ เวียดนาม มีแผนยุทธศาสตร์การส่งออกข้าว ปี 2560-2563 โดยในช่วงปี 2560-2563 ตั้งเป้าส่งออกข้าวจำนวน 4.5-5.0 ล้านตัน มูลค่าประมาณปีละ 2.2-2.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนในระยะที่สองตั้งแต่ปี 2564-2573 ตั้งเป้าส่งออกข้าวจำนวน 4 ล้านตัน มูลค่าประมาณปีละ 2.3-2.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ เวียดนามยังให้ความสำคัญกับตลาดส่งออกในแถบอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย รวมทั้งตลาดสำคัญในเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นต้น

บังกลาเทศ ปรับเปลี่ยนนโยบายในการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ จากเดิมที่จะมีการลงนามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) กับไทย เปลี่ยนเป็นเปิดประมูลซื้อข้าวกับเอกชนที่เป็นเทรดเดอร์จากต่างประเทศแทน

มาเลเซีย ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อการพึ่งพิงตนเองทั้งหมดในปี 2563 โดยได้เร่งพัฒนาการชลประทานในหลายพื้นที่ของประเทศ ตลอดจนให้การอุดหนุนปัจจัยการผลิต พร้อมกับการจัดให้มีการลงทุนในรูปของ Rice Estate หรือการทำนาขนาดใหญ่ ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวของผลผลิตข้าวภายในประเทศ

ฮ่องกง ได้ปรับปรุงมาตรฐานการนำเข้าสินค้าอาหารที่เกี่ยวข้องกับสารตกค้างประเภท Metallic Contamination เพื่อให้เป็นทิศทางเดียวกับมาตรฐานนานาชาติ Codex Maximum Levels (MLs) เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และยุโรป เพื่อเป็นการปกป้องผู้บริโภคในประเทศ

อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าข้าวจากไทย ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายโดยเน้นการพึ่งพาตนเองด้วยการปลูกข้าวเพื่อบริโภคภายในประเทศมากขึ้น และได้เข้มงวดเรื่องการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ

ขณะที่ เมียนมา และกัมพูชา สามารถพัฒนาคุณภาพข้าวหอมได้ทัดเทียมกับไทย และปลูกข้าวเพื่อการส่งออกมากขึ้น ราคาข้าวไทย ราคาส่งออกข้าวไทย ปี 2560 (ช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม) สูงกว่าประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยราคาส่งออกข้าว 5% ของไทย เฉลี่ยตันละ 391 ดอลลาร์สหรัฐฯ เปรียบเทียบกับข้าว 5% ของเวียดนาม เฉลี่ยตันละ 369 ดอลลาร์สหรัฐฯ (ราคาข้าวไทยสูงกว่าตันละ 22 ดอลลาร์สหรัฐฯ)

สำหรับข้าว 25% ของไทย เฉลี่ยตันละ 378 ดอลลาร์สหรัฐฯ สูงกว่าราคาส่งออกข้าว 25% ของเวียดนาม อินเดีย และปากีสถาน โดยราคาสูงกว่าเวียดนามตันละ 30 ดอลลาร์สหรัฐฯ อินเดียตันละ 22 ดอลลาร์สหรัฐฯ และปากีสถานตันละ 29 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะเห็นได้ว่า ประเทศคู่แข่ง และคู่ค้าของเราล้วนแต่ปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เราจะทำกันแบบเดิมๆ ด้วยนโยบายการเมืองเรื่องข้าวแบบเก่าๆ ไม่ได้อีกแล้ว

4. จากข้อมูลการวิเคราะห์ของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) สถานการณ์ราคาข้าวในปี 2561 น่าจะดีกว่าปีที่ผ่านมา

หากจริงตามนั้น บรรดามาตรการที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับเรื่องข้าว ก็น่าจะเพียงพอในการดูแลชาวนารัฐบาล คสช. ควรเดินหน้าปฏิรูประบบการผลิต พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตต่อเนื่องต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการทำนาแปลงใหญ่ การพัฒนาเมล็ดพันธุ์ การพัฒนาระบบชลประทาน ฯลฯ การดำเนินคดีทุจริตเรื่องข้าว การดำเนินการยึดทรัพย์ เรียกคืนค่าเสียหายจากผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ทุจริตโกงกินจากนโยบายเรื่องข้าวในอดีต รัฐบาล คสช. ควรใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ เป็นกรณีศึกษาของการโกงกิน ตีแผ่ให้กว้างขวาง และชัดเจนที่สุด เพื่อมิให้ฝ่ายการเมืองในอนาคตหวนกลับมาดำเนินนโยบายข้าวที่ทำลายระบบโกงกินกันแบบเดิมๆ อีก รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ประกาศให้ชัดเจนเสียเลย ว่าปัจจุบัน ต้องตั้งงบประมาณแผ่นดินใช้หนี้จากโครงการจำนำข้าว ที่ทำและโกงกันในช่วง 2 ปีนั้น ที่หมื่นล้านบาทต่อปี และจะต้องใช้หนี้อีกกี่ปีจึงจะหมดเวรหมดกรรม ควรเร่งติดตามยึดทรัพย์คืนแผ่นดิน พร้อมทั้งนำเงินบางส่วนที่ยึดคืนมาได้ มาลงทุนระบบชลประทาน พัฒนาการผลิต เพื่อให้ชาวนาเห็นว่า การทุจริตโกงกินโดยฝ่ายการเมืองที่จับมือกับพ่อค้าข้าวซึ่งโกงในช่วงที่ผ่านมา ได้ทำลายโอกาสและความเข้มแข็งไปมากมายมหาศาลขนาดไหน พรุ้งนี้ ว่าด้วยเรื่องยางพารา และปาล์มน้ำมัน ปี'61

สารส้ม